

JANUBIY KOREYA VA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING MADANIY VA ILMIY SOHADAGI HAMKORLIGI

Urunov Xasan Rayimovich,

Samarqand shahar 78-sonli umumta'lim maktabi tarix fani o'qituvchisi

<https://orcid.org/0009000331364878>

UDK: 94(575.1)

Annotatsiya: Ko'rib chiqilayotgan maqola ikki davlat Janubiy Koreya va O'zbekiston Respublikalarining 1991-yildan boshlangan ilm-fan va madaniyat sohasidagi o'zaro hamkorliklarini qamrab oladi.

Bu ikki davlatlarning hamkorlik tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, bu aloqalarni ikki bosqichga bo'lish o'rinlidir.

Birinchi bosqich 1991-2016 yillar;

Ikkinchi bosqich esa 2017-yildan boshlandi.

Bilamizki, bugungi kunda Janubiy Koreya Respublikasi nafaqat, Osiyoda balki, dunyo hamjamiyatida ham iqtisodiy ham ilmiy salohiyat darajasi bo'yicha o'z so'zini aytib kelayotgan davlatlardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda O'zbekiston yoshlarining ham mana shunday ulkan natijalarni qayd etayotgani quvonarli albatta.

Ikki davlat o'rtasidagi madaniy, do'stona aloqalar kecha paydo bo'lib qolmay, bu aloqalarning ilk tasvirlari Samarqanddagi „Afrosiyob“ devoriy suratlarida milodiy VII asr o'rtalariga borib taqalishi alohida diqqatga sazovordir.

Mana shunday do'stona munosabatlar abadiy bo'lsin.

Kalit so'zlar: Janubiy Koreya, O'zbekiston, Strategik shartnoma, Afrosiyob, Choson, madaniyat, Osiyo, Tinch okean, gumanitar, KOICA, YUNICEF, Seul, Toshkent, prezident

Аннотация: В рассматриваемой статье рассматривается взаимное сотрудничество в области науки и культуры между двумя странами, Южной Кореей и Республикой Узбекистан, которое началось в 1991 году.

Глядя на историю сотрудничества этих двух стран, уместно разделить эти отношения на два этапа. Первый этап – 1991–2016 гг.; Второй этап стартовал в 2017 году.

Мы знаем, что сегодня Республика Южная Корея является одной из стран, выступающих не только в Азии, но и в мировом сообществе по экономическому и научному потенциалу. Конечно, отрадно, что сегодня молодежь Узбекистана показывает такие высокие результаты.

Культурно-дружественные связи между двумя странами возникли не вчера, особенно примечательно, что первые изображения этих связей относятся к середине VII века нашей эры в настенных росписях «Афросиаб» в Самарканде. Пусть такие дружеские отношения будут длиться вечно.

Ключевые слова: Южная Корея, Узбекистан, Стратегическое соглашение, афросиаб, Чосон, культура, Азия, Тихий океан, гуманитарная деятельность, KOICA, ЮНИСЕФ, Сеул, Ташкент, президент

Annotation: The article under consideration examines the mutual cooperation in the field of science and culture between the two countries, South Korea and the Republic of Uzbekistan, which began in 1991.

Looking at the history of cooperation between these two countries, it is appropriate to divide these relations into two stages. The first stage is 1991–2016; the second stage started in 2017.

We know that today the Republic of South Korea is one of the countries that performs not only in Asia but also in the world community in terms of economic and scientific potential. Of course, it is gratifying that today the youth of Uzbekistan shows such high results.

The cultural and friendly relations between the two countries are not new, it is especially noteworthy that the first images of these relations date back to the middle of the

7th century AD in the wall paintings of "Afrosiab" in Samarkand. May such friendly relations last forever.

Keywords: South Korea, Uzbekistan, Strategic Agreement, Afrosiab, Choson, Culture, Asia, Pacific, Humanitarian Activities, KOICA, UNICEF, Seoul, Tashkent, President

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ / INTRODUCTION). Ikki davlat o'rtasidagi o'zaro ijtimoiy-iqtisodiy aloqalarni yoritib berish, ikki xalq o'rtasidagi o'xshash madaniyatlarni ko'rsatib berish, bu xalqlar o'rtasidagi yanada mustahkamlaydi desak mubolag'a bo'lmas albatta. Maorif sohasida ikki davlatning o'zaro tajriba almashinishdagi harakatlar bugungi kunda o'z natijasini bermay qolmayapti. Poytaxtimizdagi ba'zi maktablarda koreys tilining o'qitilishi, Koreys madaniyat markazlarining faoliyat yuritayotganligi esa yurtimizda odilona olib borilayotgan baynalmilal siyosatining yorqin namoyondasidir.

Ma'lumot o'rnida aytib o'tish kerakki, Janubiy Koreya va O'zbekiston Respublikasi o'rtasidagi diplomatik aloqalar 1992-yilda o'rnatilgan bo'lib, shu yildan boshlab poytaxtimiz Toshkentda Koreya ta'lim markazi o'z faoliyatini boshlagan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОД / MATERIALS AND METHODS). Ushbu maqolani yozishda, Xurshidbek Samiyev O'zbekiston va Koreya o'rtasidagi hamkorlik natijalari Laziza Alimovalarning Mustaqillik yillarida O'zbekiston va Koreya nomli ilmiy ishlanmalari ma'lumotlaridan foydalanilib keng yoritildi. Ushbu maqolada undagi ma'lumotlarni biroz bo'lsa-da, boyitgan holda, mavzuni yoritishga imkon beradi. Zero, o'zga xalq, millat madaniyatini, uning yutuqlarini o'qib o'rganish millatlararo do'stlik uchun qo'yilgan dastlabki qadamlardan biridir.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION). Janubiy Koreya va O'zbekiston: ta'lim sohasidagi hamkorlik Janubiy Koreya va O'zbekiston o'rtasidagi munosabatlar qadimdan mavjud bo'lgan, buyuk ipak yo'li orqali bog'langan aloqalar

bugungi kunga kelib tobora mustahkamlanib bormoqda. Koreya va O'zbekiston o'rtasidagi masofa uzoq bo'lsa-da, o'zaro manfaatli aloqalar orqali yaqinlik amalga oshgan. Ikki davlat o'rtasidagi munosabatlar 1992-yilda o'rnatilgan bo'lib, mazkur maqolada davlatlarimiz o'rtasidagi aloqalarning o'rnatilish tarixi, rivojlanish tendensiyalari, siyosiy, savdo-iqtisodiy va madaniy – gumanitar yo'nalishlarda hamkorlik masalalari yoritilgan.

Tashqi siyosiy yo'nalishda mustaqil O'zbekiston rivojlangan davlatlar bilan, shu bilan birga Koreya Respublikasi bilan ham yaqindan hamkorlik qilishga urg'u bermoqda. Koreya Respublikasi O'zbekistonning mustaqilligini birinchilardan bo'lib tan olgan, diplomatik aloqalar esa 1992-yil 29-yanvarda o'rnatilgan. O'tgan yillarda ikki davlat rahbarlari o'rtasida oliy darajadagi 17 ta uchrashuv o'tkazilgan. Ularda tomonlar siyosiy, savdo-iqtisodiy, madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirish yuzasidan muhim kelishuvlarga erishganlar.

O'zbekiston va Koreya Respublikasi 2006-yilda Strategik sheriklik to'g'risidagi Qo'shma deklaratsiya imzolandi. 2014-yilda esa Strategik sheriklikni yanada rivojlantirish va chuqurlashtirish to'g'risidagi qo'shma deklaratsiya imzolandi.

Tarixdan ma'lumki, mamlakatlarimiz Buyuk ipak yo'li orqali o'zaro bordi-keldi qilgan. Samarqanddagi "Afrosiyob" devoriy suratlarida VII asr o'rtalarida Samarqand hukmdorining Choson (Koreya) elchisini qabul qilish marosimi aks ettirilgani bunga misol bo'la oladi. Mamlakatlarimiz vaqt sinovidan o'tgan ishonchli strategik sheriklardir. Oliy darajadagi muloqotlar samarasida mamlakatlarimiz hamkorligi barcha yo'nalishlarda izchil rivojlanmoqda.

Mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab ta'lim va madaniyat sohasidagi aloqalar rivojlanib bormoqda. 1992-yildan Toshkentda Koreya ta'lim markazi faoliyat ko'rsatmoqda. O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti va Samarqand davlat chet tillar institutida Koreys tili va madaniyati markazlari, Toshkent axborot texnologiyalari universitetida Axborot texnologiyalari

markazi ochilgan.

Toshkent davlat Sharqshunoslik Universitetida Koreyashunoslik fakulteti mavjud, u yerda malakali kadrlar tayyorlash bo'yicha ishlar qilinmoqda. Kasbga yo'naltirilgan o'quv va uslubiy majmualar yaratilmoqda. Universitetning talabalari Koreyaning nufuzli universitetlarida grant asosida tahsil olmoqda. Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti o'qituvchilari Koreya Respublikasida malaka oshirib kelishmoqda. Toshkentda "O'zbekiston-Koreya" kasbga tayyorlash markazini ochish loyihasi ta'lim sohasidagi hamkorlikning yana bir muvaffaqiyati bo'ldi. Reja bo'yicha mazkur dargohda har yili 360 nafar yigit-qiz kompyuter yig'ish, grafika, elektrotexnika, qishloq xo'jaligi texnikasini ta'mirlash, avtomobillarga xizmat ko'rsatish sohalari bo'yicha tahsil oladi.

Bir nechta universitet va institutlarda koreys tili va madaniyati markazlari ochilgan. 13 ta oliy ta'lim muassasasi, 28 ta maktab va litseyda koreys tili o'rgatilmoqda. O'zbekiston universitetlari Janubiy Koreyadagi o'ttizdan ziyod oliy o'quv yurti va ilmiy ishlab chiqarish tashkilotlari bilan hamkorlik qilib kelmoqda.

Koreya Respublikasi bilan hamkorlikda Toshkent shahrida O'zbekistondagi birinchi ilmiy-texnik adabiyotlar elektron kutubxonasi ishga tushirilgan. Ilmiy-texnik adabiyotlar elektron kutubxonasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2006-yil 20-iyundagi "Respublika aholisini axborot kutubxona bilan ta'minlashni tashkil etish to'g'risida"gi va 2008-yil 26-avgustdagi "Koreya hukumati grantini jalb qilgan holda ilmiy-texnik adabiyotlar elektron kutubxonasini yaratish to'g'risida"gi qarorlari, O'zbekiston aloqa va axborotlashtirish agentligining 2008-yil 5-sentyabrdagi 259-buyrug'iga muvofiq axborot-kutubxonachilik sohasidagi islohotlarni yanada chuqurlashtirish hamda O'zbekiston-Koreya hamkorligini amalga oshirish maqsadida ikkala Hukumat Kelishuviga asoslangan holda Toshkentdagi "Bilim" axborot-kutubxona markazi negizida Janubiy Koreya granti asosida va Koreya xalqaro hamkorlik

agentligi (KOICA)ning bevosita yordamida yaratildi. Loyihani 2008–2009-yillar mobaynida O'zAAning Respublika axborot kutubxona markazi va koreyalik mutaxassislar birgalikda amalga oshirishdi. Elektron kutubxona binosini to'la ta'mirlash va bezash ishlarini O'zbekiston aloqa va axborotlashtirish agentligi, kutubxonani kompyuter texnikasi, mebel, jihozlar bilan ta'minlash va o'rnatish ishlarini koreyaliklar bajarishdi. Elektron kutubxona mutaxassislari Koreya Respublikasida elektron kutubxonadagi ta'minotni texnik va boshqarish jihatdan olib borish, elektron resurslarni shakllantirish kabi yo'nalishlarda o'z malakalarini oshirib keldilar. Oliy ta'limning bakalavr va magistr tayyorlash bosqichlari uchun kasbiy ta'lim dasturi mazmunining uzluksizligi va uzviyligi, ta'lim sifatining mexanizmi va asosi – Davlat Ta'lim Standartlari yaratildi va ta'lim tizimiga joriy qilindi.

Koreya Respublikasi Osiyo-Tinch okean mintaqasining o'ziga xos mamlakatlaridan biri sifatida bir qator tadqiqotchilarning diqqatini jalb etib kelmoqda. Buning mohiyati shundaki, bu davlat postindustrial sivilizatsiyaning yutuqlarini o'zlashtirgan holda, o'zining an'anaviy madaniyatini saqlab qolishga intilmoqdalar va siyosiy hamda ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarni o'z madaniyati, an'anaviy qadriyatlari va Sharq dunyo qarashlari bilan uyg'unlikda amalga oshirishga harakat qilmoqdalar. YUNISEF ekspertlari tomonidan mazkur mamlakatning ta'lim tizimi sanoati rivojlangan mamlakatlar qatorida eng samarali deb baholangan.

Koreya Respublikasi hukumati ta'lim tizimida sinovdan o'tgan va juda ham samarali hisoblangan siyosatni olib bormoqda. Koreyada maktablarni kompyuterlashtirish va Internet tarmog'iga erkin ulanishini ta'minlashga katta e'tibor qaratiladi. O'zbekistonda ham shunga o'xshash vaziyat qaror topmoqda. Ta'lim muassasalarini axborot texnologiyalari bilan jadal ta'minlashga davlat tomonidan katta moliyaviy mablag'lar ajratilmoqda. Maktablarni kerakli jihozlar, darsliklar va sport anjomlari bilan ta'minlashga katta

e'tibor bilan qaralmoqda. Dars berishning yangi interaktiv usullaridan foydalanilmoqda, yangi zamon talablariga mos binolar qurilmoqda, ba'zilar ta'mirlanmoqda. Biroq shunga qaramay, ba'zi bir muammolarni hal etishda, maktab tizimini qayta qurishning strategik rejalarini ishlab chiqishda, moliyalashtirish masalalarida xorij tajribasini joriy etish zamon talabidir.

O'zbekiston va Janubiy Koreya axborot texnologiyalari, raqamli tibbiyot, ta'lim, madaniyat sohalarida samarali hamkorlik qilib kelmoqda. Mamlakatimizning maktabgacha ta'lim tizimiga Janubiy Koreya tajribasi keng joriy etilmoqda. O'zbek va koreys xalqlarining dunyoqarashi va urf-odatlar o'xshash. Mamlakatlarimiz eng qiyin davrlarda bir-birini qo'llagan. Bugun O'zbekistonda yashayotgan 180 mingdan ziyod koreys diasporasi ko'p millatli jamiyatimizning ajralmas qismiga aylangan. Koreys madaniyat markazlari uyushmasi, viloyatlarda uning bo'linmalari faoliyat yuritmoqda. Uyushma yurtimizda va xorijda koreys tili, madaniyati, urf-odat va an'analarini saqlash va rivojlantirish bo'yicha faol ish olib bormoqda.

2017-yili O'zbekistonda koreys millati vakillari yashayotganining 80 yilligi munosabati bilan poytaxtimizdagi "Do'stlik" bog'ida yodgorlik monumenti ochildi. Poytaxtimizning markaziy ko'chalaridan biriga Seul nomi berildi. Koreys xalqining ma'naviy-madaniy merosini saqlash va rivojlantirish maqsadida Koreya Respublikasi hukumati tomonidan Toshkent shahrida Koreya madaniyati uyi qurib bitkazildi. Ushbu maskan xalqlarimiz abadiy do'stligining yana bir yorqin timsoli bo'ladi. Mamlakatimiz oliy o'quv yurtlari Janubiy Koreyadagi 45 dan ortiq ilmiy-tadqiqot muassasasi bilan hamkorlik o'rnatgan. Poytaxtimizda Koreya Respublikasining to'rtta universiteti filiali ochildi.

O'zbekistonda Koreyaning Inxa, Puchon, Yoju, universitetlari, filiallari hamda Farg'onada Koreya xalqaro universiteti faoliyat yuritib kelmoqda. 2021-yil 1-fevralda esa Aju universitetining filiali ochildi. Toshkentda Koreya metodologiyasi bo'yicha

tashkil etilgan 324-sonli maktabgacha ta'lim muassasasi faoliyat yuritadi.

So'nggi yillarda O'zbekiston va Janubiy Koreya o'rtasida ta'lim tizimida ham hamkorlik aloqalari tobora rivojlanib bormoqda. Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida ham Koreya Respublikasining bir qator nufuzli oliy ta'lim muassasalari bilan keng qamrovli hamkorlik munosabatlarini yo'lga qo'ygan. Xususan, Kyungdong universiteti bilan hozirda amalda bo'lgan Koreyashunoslik yo'nalishidagi 2+2 qo'shma dasturini yanada kengaytirish, dastur doirasida 2024-2025 o'quv yilidan boshlab koreys tili bilan bir qatorda, Koreya iqtisodiyoti va turizmi yo'nalishlari bo'yicha ham 1+3 qo'shma dasturini yo'lga qo'yish borasida kelishuvga erishildi. Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti rektori Gulchehra Rixsiyevaga Kyungdong universiteti faxriy professori unvoni berildi. Bu kabi hamkorlik loyihalari ko'lamini kengaytirish ikki davlat o'rtasida ta'lim va ilm-fan sohasidagi barqaror, ishonchga asoslangan rishtalarning yanada yuksalishiga xizmat qiladi.

Koreya milliy politsiya universiteti prezidenti janob Li Chyol Gu xalqlarimiz o'rtasidagi asriy aloqalarni yuksak darajada qadrlashini aytib, O'zbekiston zaminida ilm-fan qadim-qadimdan ravnaq topgan. Bugungi Yangi O'zbekiston o'tmishi boy va kelajagi porloq mamlakat sifatida taraqqiyotning o'ziga xos yo'lidan jadal yuksalib bormoqda degan fikrlarni bildiradi.

2021/2022-o'quv yili davomida o'zbekistonlik professor-o'qituvchilar uchun Koreya milliy politsiya universitetida jamoat tartibini saqlash va xavfsizlikni ta'minlash, jinoyatchilikka qarshi kurashish, huquqbuzarliklar profilaktikasi, xavfsiz turizm, IT texnologiyalar, kiberjinoyatlarni fosh etish va tergov qilish kabi yo'nalishlarda malaka oshirish kurslari tashkil etiladi. Tomonlar Janubiy koreyalik malakali mutaxassislarini uzoq muddatga IIV Akademiyasiga tajriba almashish uchun yuborish, almashuv (paritet) asosida kursantlarni o'qitish, zamonaviy global tahdidlarning oldini olishga yo'naltirilgan master-klass mashg'ulotlarini tashkil etish,

axborot texnologiyalari, ilmiy-texnikaviy va intellektual hamkorlikni yo'lga qo'yish, madaniy aloqalarni kengaytirish borasida bir-birlarini qo'llab-quvvatladilar.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION). Mamlakatlarimiz BMT va boshqa xalqaro tashkilotlar doirasida bir-birini qo'llab-quvvatlab kelmoqda. Ta'kidlash joizki, bugungi kunda koreyslar o'rtasida ham o'zbek tili, milliy urf-odatlarimiz, madaniyatimiz va san'atimizga qiziqish bildirganlar ko'pchilikni tashkil qiladi.

Janubiy Koreyaning Tegu va Pusan chet tillari universitetlarida o'zbek tili o'rgatilmoqda. Malakali kadrlar tayyorlash yo'nalishida hamkorlikni rivojlantirish maqsadida Toshkent axborot texnologiyalari hamda Janubiy Koreyaning axborot texnologiyalari bo'yicha 4 nafar yetakchi oliy o'quv yurtlari – Inxa universiteti, Fan va texnologiyalar bo'yicha Seul Milliy universiteti, Yongam universiteti hamda Kyong-Xi universitetlari bilan hamkorlik hujjatlari imzolangan.

ADABIYOT VA MANBALAR RO'YXATI (ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES):

1. Xurshidbek Samiyev. O'zbekiston va Koreya o'rtasidagi hamkorlik natijalari. <https://review.uz/uz/post/ozbekiston-va-koreya-respublikasi-ortasidagi-hamkorliknatijalari>.
2. Laziza Alimova. Mustaqillik yillarida O'zbekiston va Koreya respublikalarining talim sohasidagi hamkorligi <https://yuz.uz/uz/news/mustaqillik-yillarida-ozbekiston-va-koreya-respublikalarining-talim-sohasidagi-hamkorligi>
3. Sanjar Said. O'zbekiston-Janubiy Koreya munosabatlari: tenglik, do'stlik, hamjihatlik. Academic Research in Educational Sciences Volume 3 | Issue 12 | 2022 ISSN: 2181-1385 Cite-Factor: 0,89 | SIS: 1,12 | ASI-Factor: 1,3 | SJIF: 5,7 | UIF: 6,1 629 December, 2022 https://t.me/ares_uz Multidisciplinary Scientific Journal <https://kun.uz/uz/news/2015/11/06/ozbekiston-janubiy-koreya-munosabatlari-tenglikdostlik-hamjihatlik>
4. O'zbekiston va Janubiy Koreya: ta'lim tizimida hamkorlik aloqalari kengaymoqda. <https://aniq.uz/uz/yangiliklar/uzbekiston-va-janubiy-koreya-talim-tizimida-hamkorlik-alloqalari-kengaymoqda>
5. O'zbekiston va Janubiy Koreya: Ta'lim sohasidagi hamkorlik yangi bosqichga chiqmoqda. <https://akadmvd.uz/oz/news/zbekiston-va-zhanubiy-koreja-talim-soasidagi-amkorlik-jangi-bosi-chga-chimoda>